

СТАНОВИЩЕ

За кандидатурата на гл.ас.д-р **Камен Станев**, единствен участник в обявения конкурс за доцент по история/ шифър 2.2 История и археология/ за нуждите на Кирило-Методиевския научен център към БАН в ДВ. от 18-08-2015

Проф. дин. Петър Ангелов

За обявения конкурс кандидатът е депозирал общ списък от публикации, които са разделени на две основни групи-публикации преди защитата на докторската дисертация и публикации след нея. Към първата група са включени от 2003 до 2008 12 публикации , от които 2 в съавторство, а към втората група от 2009 до 2014 г. общо 26 публикации , от които 12 в съавторство. Останалите 14 публикации включват една монография – „Тракия през ранното средновековие” и 13 студии и статии. В настоящето становище естествено ще обърна основно внимание на монографичното изследване, както и на самостоятелните публикации след защитата на дисертацията. Оценка на колективните изследвания не би следвало да давам тъй като в представените документи не са дефинирани изрично приносите на отделните автори. Това ,между другото, едва ли би могло да се направи , тъй като стана дума за съобщения и статии, а не за колективен монографичен труд с отделни глави.

Ще започна с това, че кандидатът е мой докторант, който още в началото на своята кариера прояви завидна упоритост при спечелването на докторантски конкурс към Катедрата по българска история. Той прояви и похвална самостоятелност при избора на своята тема, при нейното структуриране и разработване. Още с първите си публикации, част от които са свързани с темата на дисертацията, Камен Станев демонстрира определена склонност да свързва анализа на историческите извори с разчитането и интерпретирането на разнороден археологически материал/ печати, монети ,керамика ,крепостни съоръжения ,некрополи и т.н./ . Този негов подход се превърна в определящ и в по-нататъшните му научни занимания, които преимуществено третираат проблеми от политическата, военната и етническа история на Първата българска държава. Доказателство за това несъмнено е неговата монография посветена на историята на Тракия през ранното средновековие. Трудът може да се определи като амбициозна задача, чиято цел е да хвърли нова цялостна светлина върху политическата, етническата и културна история на Тракия в периода VI-IX в. Поставени са на разглеждане редица въпроси относно съдбата на тракийските земи и селища, по време на варварските нашествия през VI и VII в и отражението им върху археологическото и етническото състояние на областта. Специално внимание се обръща на развитието на българо-византийските отношения през VIII в., проблемите на българо-византийската граница, етническият облик на Тракия през споменатия период свързан с различни миграционни процеси. Подобни проблеми третираат и последните две части на изложението /пета и шеста/, които

се отнасят до историята на Тракия през IX в. Общото впечатление ,която оставя монографията ще резюмирам в няколко наблюдения. На първо място тя е резултат от натрупания опит и знания на автора от времето на неговата докторска дисертация, която третира някои от засегнатите в монографията въпроси.Трябва да се открие специално много доброто познаване на научната литература и проявата на критично отношение към нея.Проличава също така умението на автора да свързва данните на писмените известия с резултатите от археологическите разкопки.Тук искам да отбележа склонността на Камен Станев понякога да отдава изключително значение на археологическите артефакти за сметка на писмените данни.Този подход го е довел до някои интересни и нетрадиционни изводи, които хвърлят по-различна светлина върху ранната история на Тракия. Това е например защитаваната от него теза за едва ли не пълното обезлюдяване на Тракия по време на варварските нашествия през VI и VII и отдаване в това отношение на голямо значение на аваро-славянските нападения,, тезата за пълното замирането на градския живот в Тракия, с изключение на черноморските селища, тезата за ролята на по-късните колонизационни процеси довели до заселване в областта на славяни и други етнически общности. Нетрадиционно звучи и твърдото му убеждение ,че областта Загора не е дадена на Тервел през 705 г., с което всъщност той споделя и мнението на други автори като напр. археолога доц. дин. Димчо Момчилов. Той специално отбелязва в своите проучвания липсата на сигурни археологически артефакти в защита на това ранно преминаване на областта в български ръце. Без да отричам правото на Камен Станев да приема подобни хипотези, мисля,че той се е поддал на една слабост, характерна в подхода на отделни изследователи, а именно подценяването на писмените данни или отричане на тяхната надеждност, ако те не отговарят на една вече предпоставена теза. Аз лично считам например, че няма никакви основания да се отричат писмените данни, които ясно сочат, кога и как областта Загора е преминала в български ръце. Тук само ще отбележа,че политическата власт над дадена територия не е задължително да се свърже автоматично и с коренна промяна в нейната археологическа и топонимична картина. А що се отнася до изследване на сложните етнически процеси в дадена област, според мен, не е достатъчно само да се констатира наличието или пък отсъствието на определен археологически материал. Това важи особено за земите в Тракия, които все още не са добре проучени по археологически път. Ще припомня например ,че доскоро се пишеше за липсата на славянско присъствие в областта през VI-VII в.,но това мнение е на път да бъде опровергано , ако се съди от изводите в дисертацията на д-р Галина Грозданова, посветена на населението в Южна България .в периода VI-IX в. /защитена през 2011/.

Изобщо прави ми впечатление ,че както в разглежданата монография ,така и в редица други статии Камен Станев понякога се стреми на всяка цена да обоснове нещо по-различно и нетрадиционно от приетото до този момент в науката. В някои случаи, той има сполучливи попадения, които несъмнено се дължат на едно оригинално аналитично тълкуване на писмените и археологически данни. Понякога обаче той е склонен на основата на една хипотеза да изгражда още няколко, след което без особени сигурни основания да заключи, че нещо е

„очевидно” и не подлежи на съмнение. Това, разбира, не омаловажава направените от него интересни наблюдения например относно връзката между Покръстването и появата масовия гроб в Девня, относно местонахождението на средновековния град Влиснос, както и хипотезата, че град Сливен е вероятния административния център на областта Загоре през IX-Xв. Заслужава отбелязване и неговото проучване върху на поселищната система между р. Марица и Източните Родопи през XIII-XIV. което излиза извън традиционната му тематика третираща главно въпроси от политическата и етническа история на ранносредновековна България. В споменатите проучвания той следва един вече утвърден подход да съчетава писмени и археологически данни и бъде критичен към натрупаната до този момент научна книжнина. Тази „пристрастеност” към археологията е и причината той се явява като съавтор в редица публикации посветени най-вече на миналото на град Пловдив. Това е обяснимо, тъй като нередко изследването на даден археологически обект и особено извършването на спасителни разкопки са колективно дело. В това отношение изключение прави съвместната му публикация с доц Ангел Николов за манталитета на латините отразен във византийската и южнославянска полемична литература. Тази публикация, както, както и изследването на данните за Ветрен в старобългарски апокриф, показват и възможността му да работи със старобългарски литературни текстове. Според мен това е важно с оглед мястото където работи, а именно в Секцията „Кирило-Методиевски извори и традиции”, чиито състав без съмнение има да решава специфични изследователски задачи. В това отношение моята препоръка към Камен Станев е да положи необходимите усилия за задълбочено усвояване на старите езици.

Накрая ще отбележа, че приносите на Камен Станев са получили внимание от научната гилдия на медиевистите. Това се доказва от броя на цитиранията представен към документите за конкурса, което е едно от изискванията на новия закон за научните степени и звания. При цялата ми резервираност към този показател, особено за хуманитарните дисциплини, ще отбележа, че изследванията на Камен Станев са цитирани в 37 научни публикации за периода от 2004 до 2015 г. Това във всички случаи е важен атестат за „разпознаваемост” на автора.

След всичко казано дотук моето заключение, че гл.ас.д-р Камен Станев притежава необходимата научна продукция и качества да заеме научната длъжност „доцент”. Неговото трудолюбие и упоритост, които прояви още като докторант, според мен са гаранция, че в негово лице Кирило-Методиевския научен център притежава един перспективен изследовател на българското средновековие. Призовавам членовете на уважаемото жури да гласуват положително за даване на гл.ас. Камен Станев научната длъжност „доцент”